

نَبضِ اقتصاد

افزایش قیمت لوازم خانگی منتفی شد

محمدحسین رحیمی، عضو هیأت‌مدیره اتحادیه لوازم‌خانگی در مورد نوسان قیمت لوازم‌خانگی در بازار و افزایش قیمت برخی تولیدات داخلی گفت؛ درحال حاضر بازار لوازم‌خانگی در آرامش خاصی به‌سر می‌برد و برخی تولیدکنندگان که قیمت محصولات‌شان را افزایش داده بودند، قیمت‌ها را به حالت قبل برگردانده‌اند.

وی ادامه داد: تغییر قیمت لوازم‌خانگی در بازار حدود یک تا ۱/۱درصد بوده که در سطح کلی ناچیز است. در عین حال هیچ اتفاق مهمی در بازار لوازم‌خانگی نیفتاده وکارخانه‌هانیز درحال تولید و عرضه محصول به بازار هستند. عضو هیأت‌مدیره اتحادیه لوازم‌خانگی با بیان این‌که درحال حاضر خریدار لوازم‌خانگی در بازار وجود داردولی به اندازه قبل‌که کالاها ارزان‌بود،فروش نداریم،افزود: طبیعی‌است‌که باافزایش قیمت لوازم خانگی، مصرف‌کنندگان رغبت کمتری به خرید لوازم‌خانگی نو داشته باشند. به‌عنوان مثال وقتی قیمت یک ماشین لباسشویی از ۳میلیون تومان به ۵میلیون تومان رسیده به اندازه قبل تقاضای خرید در بازار وجود ندارد. به گفته رحیمی درحال حاضر بیشتر خرید لوازم‌خانگی توسط زوج‌های جوان و به‌عنوان چیزیه صورت می‌گیرد که ۵تا۷درصد فروش بازار به این بخش اختصاص دارد و در این زمینه دونهاد دولتی نیز برای ارائه چیزیه ارزان‌قیمت به مردم اقداماتی را انجام داده‌اند.

وی توضیح داد: بخشی از لوازم‌خانگی موجود در بازار نیز همواره بابت جایگزینی محصولات فرسوده خریداری می‌شده که درحال حاضر به‌دلیل بالابودن قیمت‌هانسبت به قبل، مردم ابتدا سراغ تعمیر وسایل معیوب خود می‌روند و پس از آن ممکن است برای خرید محصول جدید اقدام کنند.

عضو هیأت‌مدیره اتحادیه لوازم‌خانگی با اشاره به ممنوعیت واردات لوازم‌خانگی به کشور از سه سال گذشته تاکنون توضیح داد: اگر کالای خارجی در بازار دیده‌می‌شود درواقع کالای قاچاق است و محصولی به‌صورت رسمی به کشور وارد نمی‌شود.

صرفه اقتصادی در تولید داخل شدن کالاها

یک کارشناس اقتصادی با بیان این‌که ممنوعیت واردات، فرصتی برای ارتقای سطح کیفی تولیدات لوازم خانگی است، گفت: «تولیدکننده لوازم خانگی داخلی باید در تولیدات خود خواسته‌های مصرف‌کننده یعنی کیفیت، ضمانت و خدمات پس از مصرف توجه ویژه‌ای داشته باشند.»

آلبرت بغزبان در گفت‌وگو با فارس در رابطه با چگونگی حمایت از صنعت لوازم خانگی داخلی در راستای توسعه این صنعت، بیان کرد: «تولید، مونتاژ یا دعوت به سرمایه‌گذاری از برخی برندهای لوازم خانگی برای عبور از سد‌های تعرفه‌ای و ممنوعیت‌ها، برای کشوری با ۸۰میلیون جمعیت و رشد جمعیتی نسبتا خوب، صرفه اقتصادی دارد.»

به گفته وی، با ارتقای کیفیت و جذب مصرف‌کنندگان برای استفاده از کالای ایرانی، تولیدکننده می‌تواند آسوده‌خاطر باشد که در صورت رفع ممنوعیت واردات و ورود کالا‌های مشابه مصرف‌کننده گرایش‌ی نسبت به مصرف کالا‌های وارداتی نخواهد داشت.

استاد اقتصاد دانشگاه تهران در پاسخ به این سوال که برای ارتقا سطح کیفی تولیدات لوازم خانگی نظارت‌ها باید چگونه باشد؟ گفت: «مطمئنا صنعت مونتاژ شروع يك سیستم برای تولید‌است بنابراین در يك صنعت وابسته به مونتاژ، به‌کارگیری قطعات باکیفیت در تولید بسیار مهم است؛ از نظر من بهترین ناظر بر کیفیت، وجدان تولیدکننده است زیرا يك فرد با وجدان هیچ‌گاه حاضر به استفاده از قطعات بی‌کیفیت در تولید محصولاتی خود نیست. از سوی دیگر متأسفانه برخی از تولیدکنندگان در تولید کالا‌های خود از قطعات درجه دو یا سه استفاده می‌کنند، اما قیمت کالای درجه يك را از مشتری اخذ می‌کنند.»

وی با بیان این‌که در گذشته لوازم‌خانگی داخلی با کیفیت بسیار خوبی در کشور تولید می‌شد، گفت: «این در حالی است که این تولیدات نیز مانند اکنون محصول يك کار مونتاژی بود، اما نکته حائز اهمیت در این تولیدات، آن بود که از قطعات با کیفیت استفاده می‌شد، بنابراین مصرف‌کننده تا مدت‌ها می‌توانست بدون دغدغه کالای خریداری شده را استفاده کند.»

دبیرستاد هدفمندی یارانه‌ها در دولت دهم و مدیرعاملی بانک کارآفرین بوده‌است. همچنین آیت‌ا... ابراهیمی، عضو جدید هیات‌مدیره بانک سپه ایران نیز دارای دکترای مدیریت و عضو هیات علمی دانشکده مدیریت و برنامه‌ریزی دانشگاه جامع امام حسین (ع) بوده و مدیرعاملی بانک انصار از جمله سوابق شغلی وی است.

تولید فناوری بومی در ایران

ایران از نظر جغرافیایی در جهان تقریبا بی نظیر است و کشورهایی کمی هستند که در یک فصل چند آب و هوا را در چند شهر خود تجربه کنند. در مناطق شمالی و جنوبی که شرحی هستند اما اختلاف دمای زیادی دارند باید خودروها، لوازم خانگی و وسایلی که استفاده می‌شود متناسب با همان منطقه و شرایط آب و هوایی باشد. آنچه از کشورهای خارجی صادر می‌شود شاید این موارد در نظر گرفته نمی‌شود و همین موضوع اثبات می‌کند تولید باید بر پایه بومی انجام شود و فناوری نیز باید داخلی باشد. این‌که مصرف‌کنندگان نیز خواستار کیفیت محصولات تولید داخل هستند امری اجتناب‌ناپذیر است و تولیدکنندگان باید گام محکمی در این راستا بردارند. از این رو انتظار می‌رود ایران با استفاده از توان و ظرفیتی که در اختیار دارد بتواند محصول باکیفیت بالا تولید و رضایت مصرف‌کننده را نیز کسب کند.

مشاغل کوچک را بر توسعه صنایع منطقه‌ای، تقویت سیستم پشتیبانی فناوری برای صنایع منطقه‌ای، کمک برای تبدیل مشاغل، توسعه مشاغل مخاطره‌آمیز و حمایت از جهانی شدن عملیات متمرکز کرد. دولت در سال ۱۹۸۶ قانون حمایت از راه اندازی صنایع کوچک و متوسط و قانون ویژه تثبیت مشاغل و تعدیل ساختاری شرکت‌های کوچک و متوسط را در سال ۱۹۸۹ تصویب کرد. علاوه بر این، در نیمه دوم دهه ۱۹۸۰، مقررات چاپیول نیز وضع شد. به این ترتیب ملاحظه می‌شود پس از تحلیل صنایع کوچک و متوسط، سیاست کره جنوبی بر دو ستون بنا می‌شود: محافظت از مشاغل کوچک در برابر تسلط چاپیول‌ها و کمک به مشاغل کوچک.

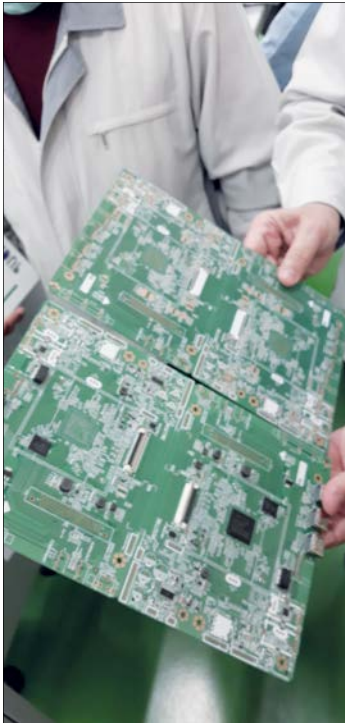
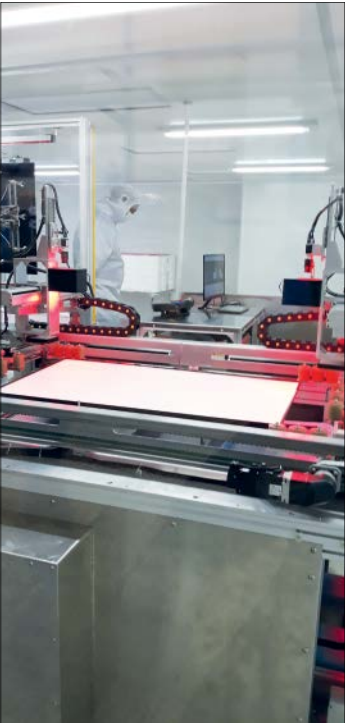
تشکیل زنجیره تولید

ناگفته نماند هدف اساسی قانون ارتقای مشارکت گروه‌های کوچک و متوسط که در سال ۱۹۷۵ تصویب شد، ایجاد ارتباط ارگانیک بین صنایع داخلی با توسعه صنعت قطعات از طریق سازماندهی مشاغل کوچک به کارخانه‌های وابسته شرکت‌های بزرگ مونتاژ و ساخت بود. این سیاست بر اساس سیستم ژاپنی اجرا می‌شود که در آن تقسیم کار بین شرکت‌های مادر و پیمانکاران فرعی آنها صورت می‌گیرد.

از زمان اجرای این قانون، درصد مشاغل کوچک که به عنوان پیمانکار فرعی فعالیت می‌کنند از ۱۹/۷ درصد در سال ۱۹۷۶ به ۷۰ درصد در ۱۹۹۰ افزایش و سپس در سال ۱۹۹۴ به حدود ۵۰ درصد کاهش یافت. از این رو به نظر می‌رسد سیاست وابستگی گروهی تا حدودی بر ساختار صنعتی کشور تأثیر داشت، اما از نظر شکل‌گیری روابط همکاری بین شرکت‌های بزرگ و مشاغل کوچک، تأثیر مثبت آن کمتر از کافی بود. این مساله دلایل مختلفی داشت: از جمله خرید قطعات خارجی از نظر اقتصادی برای چاپیول‌ها منطقی تر بود؛ مگر آن‌که در همکاری طولانی مدت برای توسعه پیمانکاران فرعی داخلی سود بلندمدتی دیده شود که در این صورت نیز نگرانی غلبه هزینه‌های پرورش پیمانکاران فرعی بر مزایای فعلی و آتی آنها وجود داشت و از سوی دیگر به دلیل سیستم تخفیف در نظر گرفته شده و نیز کوچکی بازار داخل و از سوی دیگر جذابیت مشوق‌های صادرات، شرکت‌های کوچک و متوسط انگیزه لازم را برای توسعه پیمانکاری برای چاپیول‌ها نداشتند. اما

مهمترین گره در روابط شرکت‌های کوچک و متوسطو چاپیول‌ها، به فقدان اعتماد بین آنها برمی‌گشت که باعث شد دولت سیاست‌های خود را تعدیل کرده و به برنامه‌های کمکی به صنایع کوچک و متوسط رجوع کند که از آن جمله می‌توان به وام اجباری به مشاغل کوچک توسط بانک‌های خصوصی، تأسیس صندوق ضمانت اعتبار شرکت‌های کوچک و متوسط و... اشاره کرد. بنابراین می‌توان گفت مطرح کردن ایده توسعه صنعت لوازم خانگی ایران به سبک شرکت‌های لوازم خانگی کره‌ای، آدرس اشتباهی است که به سیاست‌گذاران داده می‌شود و حاصل آن ایجاد انحصار در صنعت لوازم خانگی و هدایت شرکت های کوچک و متوسط به مسیری قهقراپی است که ممکن است برخلاف فکر جنوبی، برگشتی دراین مسیر وجود نداشته باشد و این درحالی است که صنعت لوازم خانگی براساس سرمایه های مردمی و در طول بیش از هفت دهه تلاش مستمر بین‌النسلی شکل گرفته است. در ادبیات توسعه، این یک اصل بدیهی است توسعه امری خطی نیست و مسیر توسعه کشورها تفاوت‌های اساسی دارد پس بنابراین در الگو برداری از کشورها باید از تک بعدی نگری به برسته سازی یک وضعیت بدون نشان دادن سایر وضعیت‌ها و زمینه‌های موثر به شدت پرهیز شده و متغیرهای اصلی و زمینه‌ای موثر بر روند توسعه به صورت همه جانبه مورد نظر قرار گیرند.

عملیاتی، نظارت، تحرک ارزی، هدایت نقدینگی به سمت تولید، عدالت منطقه‌ای، اعتبارسنجی و خروج از بنگاه‌داری غیرضرور تاکید شده است. محمدرضا فرزین، عضو جدید هیات‌مدیره بانک ملی ایران دارای دکترای اقتصاد از دانشگاه علامه طباطبایی و معاونت امور اقتصادی وزیر اقتصاد، مدیرعاملی صندوق توسعه ملی و

تصویری از فناوری بومی ایران پس از ترک شرکت‌های کره جنوبی در بازداشت تعمیررها

مطرح کردن ایده توسعه صنعت لوازم خانگی ایران به سبک شرکت‌های کره‌ای آدرس اشتباهی است که به سیاست‌گذاران داده می‌شود

سراب توسعه صنعت لوازم خانگی به سبک کره

حمایت از تولید داخل همواره مورد تأکید مسؤولان ارشد نظام بوده و اکنون این حمایت به لوازم خانگی رسیده است. حمایتی که از اکنون با چاشنی انتقاد همراه شده و برخی تحلیلگران بر این باورند شاید آینده خودروسازی در انتظار تولیدکنندگان لوازم خانگی باشد. تولیدکنندگان داخلی لوازم خانگی می‌گویند با سرمایه‌های خود اقدام به این کار کرده‌اند و دولتی نیستند اما خودرو سازان ماهیت دولتی دارند. از سوی دیگر گفته می‌شود انتقال فناوری باید از کشورهای دارای فناوری مانند کره جنوبی برای لوازم خانگی و فرانسه و آلمان برای خودرو سازی وارد شود که تحلیلگران بر این باورند تولید هر کشوری باید متناسب با فناوری خودش باشد و واردات فناوری لزوما منجر به توسعه نمی‌شود. به این صورت که اگر فناوری کره جنوبی در زمینه خودرو سازی و لوازم خانگی وارد کشور شود شاید ایران دوباره تبدیل به یک مونتاژکار شود در حالی که ظرفیت اقتصاد ایران نشان داده می‌تواند خود دارای فناوری بومی باشد. آنچه در ادامه می‌خوانید مروری است بر واقعیت‌های کشور کره جنوبی در زمینه تولید.

و اقتصادی کره و تجمع ثروت در یک قطب از جامعه شد که هنوز هم این مساله موجب خشم مردمی است که معتقدند پول‌های عمومی و دولتی به جای مصرف شدن برای مردم و رفاه آنها، بین خانواده‌های ثروتمندی توزیع شده‌است که مالکان چاپیول‌ها هستند و بین این مالکان و دولتی‌ها، ارتباطات نزدیکی وجود دارد. همچنین در کره این باور عمیق وجود دارد که چاپیول‌ها با استفاده از منابع مدیریتیی، اختاپوس وار عرصه‌های مختلف و مرتبط صنعت متبوع خود را تحت تسلط درآورده‌اند و با استراتژی تمرکزگرایی، موجب عقب ماندگی صنایع و مشاغل کوچک سپس سلطه بر آن شده‌اند؛ به نحوی که علاوه بر تسلط کامل این شرکت‌های بزرگ بر بازار داخل و خارج، این شرکت‌ها موجب تمرکز استعداد‌ها در خود شده و نیروهای با استعداد را جذب کرده و موجب تحلیل فنی و کارشناسی شرکت‌های کوچک و متوسط می‌شوند. همچنین هرنوع بودجه‌ای نیز به شرکت‌های وابسته به چاپیول‌ها اختصاص می‌یابد و شرکت‌های مستقل نصیبی از منابع مالی و حمایت‌های دولتی نمی‌برند. سیاست‌های تأمین مالی چاپیول‌ها تبعات منفی متنوعی در اقتصاد کره جنوبی داشته، از جمله از آنجا که موسسات مالی رسمی نرخ سود سپرده خود را برای جریان

انتصاب مدیران عامل بانک‌های ملی و سپه

سید احسان خاندوزی، وزیر امور اقتصادی و دارایی و رئیس مجمع عمومی بانک‌ها در احکام جداگانه‌ای، محمدرضا فرزین و آیت‌ا... ابراهیمی را به ترتیب به سمت عضویت در هیات‌مدیره بانک‌های ملی ایران و سپه ایران منصوب کرد. خاندوزی در احکام انتصاب آقایان فرزین و ابراهیمی، شفافیت، رعایت نرخ‌های قانونی، سود

اعجاز تبدیل کره فقیر به کره صنعتی در عرض ۲۰ سال (۱۹۶۰ تا ۱۹۸۰) سبب شد بسیاری از کشورهای توسعه نیافته رویای توسعه به سبک کره را در سر بپروانند. در کشور ما نیز توسعه صنعت لوازم خانگی به سبک کره و ایجاد شرکت‌های بزرگ لوازم خانگی شبیه سامسونگ و ال جی ایده‌ای است که بعضا از سوی برخی جریانات مطرح می‌شود. این ایده می‌گوید با تجميع شرکت‌های لوازم خانگی ذیل یک برند ملی و تقویت یک برند خاص و تبدیل آن به لیدر صنعت، می‌توان به صرفه مقیاس دست یافت و با تولید انبوه، بازارهای منطقه را فتح کرد؛ اما دیدگاه‌های کارشناسی ضمن تأیید اصل صرفه مقیاس، نشان می‌دهند توسعه کره صرفا از طریق توسعه شرکت‌های بزرگ محقق نشده و ایجاد و تقویت شرکت‌های بزرگ گرچه آثار مثبتی نیز داشته اما به واقع موجب خسارت و صدماتی در اقتصاد کره جنوبی بوده‌است که به دلیل شدت این نوع آثار منفی، دولت کره با واقع بینی و با صرف هزینه‌هایی اصلاحات لازم را انجام داده است.

حمایت از تولید

در خصوص توسعه کره باید تاکید شود این فرآیند در واقع در قالب یک برنامه جامع استراتژیک برای توسعه کلی این کشور مشتمل بر اهداف عملیاتی گسترده محقق شده که سیاست‌های توسعه را در تمام بخش‌های اقتصادی و اجتماعی این کشور به صورت هماهنگ و دقیق پشتیبانی کرده و به هیچ وجه تنها بر یک صنعت یا یک بخش تمرکز نداشته است و به طور هوشمندانه‌ای در تعدیل نقاط و عملیات معیوب انعطاف به خرج داده‌است. مدافعان ایده توسعه صنعت لوازم خانگی ایران به سبک شرکت‌های کره‌ای، سهم بالای شرکت‌های بزرگ این کشور در جی‌دی‌پی را معیار ارزیابی قرار داده و معتقدند این نوع شرکت‌ها می‌توانند موتور توسعه کشور باشند؛ در حالی که در این دیدگاه از آثار منفی و تبعات چاپیول‌ها(هلدینگ‌ها یا شرکت‌های خوشه‌ای) بر اقتصاد و جامعه کره با غفلت شده یاه دلایلی از آنها صرف نظر شده که هر دودلیل، دیدگاه مزبور را از درجه سلامت کارشناسی ساقط می‌کنند. باید تاکید شود حمایت‌های مالی و مالیاتی دولت کره از چاپیول‌ها و تزریق منابع ارزان قیمت به این شرکت‌ها طی دهه‌های مستمر، باعث نبود تعادل در ساختار اجتماعی

سیاست‌های نظام بانکی

در کره جنوبی، نرخ بهره واقعی در سال‌های قبل از نیمه دوم دهه ۱۹۶۰ و در تورم شدید اواسط دهه ۱۹۷۰ تقریبا صفر بود و شرکت‌هایی که به اندازه کافی خوش شانس بوده‌اند که اعتبارات بانکی دریافت کنند، صرفا از طریق وام گرفتن پول‌های هنگفتی به دست آوردند. صنایع و مشاغل کوچک که تحت پوشش برنامه توسعه صنعتی دولت نبودند در وام گرفتن وجوه از موسسات مالی سازمان یافته مشکل داشتند و باید به وام دهندگان غیررسمی با نرخ بهره‌های بالای ۳۰ درصد تکیه می‌کردند. دولت پس از تلاش‌های فراوان مساله بازارهای مالی دوگانه را حل کرد که البته در این میان شرکت‌های کوچک و متوسط دچار آسیب‌های فراوانی شدند و همچنین سیاست‌های تأمین مالی موجب تخصیص بودجه بر اساس قضاوت خودسرانه بود که این مساله باعث ایجاد تالی فاسدهایی در رابطه نزدیک بین سیاستمداران، بروکرات‌ها و جامعه تجاری می‌شد. بنابراین حتی به رغم کنترل‌های شدید دولت کره، اما درجاتی از انحراف در برنامه‌ها نیز وجود داشت. این نکته را نیز باید در نظر داشت که سیاست‌های مشوق صادرات کره که باعث رشد چاپیول‌ها شد، شرکت‌های کوچک را نیز به سمت صادرات هرچه بیشتر و هرچه ممکن بود، سوق داد و به همین

دلیل ارتباط واقعی و مورد انتظار سیاست‌گذاران بین چاپیول‌ها و صنایع کوچک کره شکل نگرفت و شاید یکی از دلایل عملکرد اختاپوسی چاپیول‌ها را باید در همین زمینه جست‌وجو کرد که شرکت‌های بزرگ به دلیل عدم تمایل شرکت‌های کوچک به قرار گرفتن در زیرمجموعه آنها، بازوهای خود را اختاپوس وار برای تسلط کلیه بخش‌های تولید و بازار گشودند و حتی باعث شدند شرکت‌های کوچک و متوسط از منظر انباشت تکنولوژی نیز عقب بمانند.